

ШЕХОВЦОВА-БУРЯНОВА Вікторія

ВЗАЄМОВПЛИВ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ АСПЕКТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Інтеграція України в європейські структури і взаємодія з європейськими країнами мають значний вплив на свідомість та самосприйняття українців. Розуміння та аналіз цього впливу дозволяє краще зрозуміти процеси глобалізації, культурної взаємодії та інші аспекти, що впливають на формування національної ідентичності. Порівняння української та європейської ідентичностей допомагає виявити спільні та відмінні риси, а також визначити перспективи для розвитку національної ідентичності України в контексті глобальних трансформацій. Європейська інтеграція є процесом, який полягає в поступовому об'єднанні європейських країн у спільних політичних, економічних і соціокультурних структурах. Цей процес має великий вплив на світогляд і цінності людей, а також на саме суспільство.

Європейська ідентичність є багатовимірним феноменом, який формується на основі спільних цінностей: повага до прав людини, демократія, гендерна рівність, екологічна відповідальність, верховенство права, мультикультуралізм [1; 2]. Ці елементи поступово інтегруються в українське суспільство як результат відкритості до європейських практик та активної участі України у європейських ініціативах.

Однією з найпомітніших змін є трансформація сімейних цінностей. В українському соціумі утверджується модель рівноправного партнерства, де особиста самореалізація, взаємоповага й індивідуальна свобода розглядаються як основа щасливої сім'ї. Зростає поширення гендерної рівності, відповідального батьківства та усвідомленого підходу до створення родини. Це відображає вплив європейських моделей соціального устрою, де індивідуальні права та свободи мають пріоритет [2].

Суттєвий вплив спостерігається у сфері освіти й професійного становлення. Українці дедалі частіше приймають концепцію «lifelong learning» – безперервного навчання упродовж усього життя, що характерна для західних суспільств. Освіта розглядається як засіб особистісного розвитку, мобільності та економічної адаптації в глобалізованому світі [1].

Рівень володіння іноземними мовами, академічна мобільність, участь у міжнародних грантах і обмінах – все це вказує на зростання інтернаціоналізації української освіти.

Водночас популяризуються європейські цінності в освітньому процесі: критичне мислення, толерантність, інклюзія, міждисциплінарність.

Європейська ідентичність виявляється і в повсякденних практиках: турботі про довкілля, виборі сталого способу життя, переході до екологічного споживання. Такі зміни свідчать про формування нової етичної парадигми, в якій людина відчуває себе відповідальною за середовище, у якому живе [3].

У сфері економічної поведінки посилюється культура фінансової грамотності, інвестиційної активності, підприємницької ініціативи. Це контрастує з радянськими архетипами соціальної залежності й пасивності. Українці дедалі більше орієнтуються на європейську модель відповідального економічного мислення: розумне планування бюджету, заощадження, інвестування в освіту та розвиток.

Значущими є зміни у правовій культурі. Європейські стандарти захисту прав і свобод людини формують нове розуміння справедливості, закону та соціальної відповідальності. В умовах війни особливо активізувався волонтерський рух, що став проявом європейського громадянського суспільства в дії.

Національна ідентичність українців водночас не втрачає актуальності – вона трансформується, адаптується та збагачується. Відродження мови, збереження традицій, розвиток мистецтва та популяризація фольклору відбуваються паралельно з європейською інтеграцією. Європейська модель мультикультурності надає простір для розвитку унікальної культурної спадщини без загрози її розчинення [3].

Європейська ідентичність також стимулює міжкультурну комунікацію в межах політичного дискурсу. Зростає інтерес громадян до участі в обговореннях, петиціях, акціях, що є виявом демократичної свідомості. Політична культура поступово еволюціонує у напрямку активного громадянства.

Участь у європейському культурному просторі відкриває нові можливості для діалогу культур. Українські громадяни стають не лише споживачами, а й активними творцями загальноєвропейського культурного контексту.

Отже, взаємодія європейської та української ідентичностей не є процесом асиміляції, а радше взаємного збагачення. Міжкультурна комунікація в цьому контексті відіграє роль мосту між традицією й модерністю, локальним і глобальним, національним і європейським.

Література

1. Ващенко Л. (2020). Особливості формування громадянської ідентичності в умовах глобалізації. *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. 78-83.
2. Кушнір Л. (2017) Сімейні цінності в українському суспільстві: європейський вектор змін. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 41-46.
3. Пашко І. (2022). Міжкультурна комунікація як чинник розвитку національної самосвідомості. *Вісник Житомирського державного імені Івана Франка*. 89-93.

**Ministry of Education
and Science of Ukraine**

**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**

**Faculty of Humanities
and Pedagogy**

**Uniwersytet
Pomorski
w Słupsku**

**Дипломатична
академія
України**

**University of
Reading**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Philosophy and International Communication**

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025